

El desenvolupament de les competències educatives universitàries a la comunitat autònoma de les Illes Balears (1996-2005)

Martí X. March i Cerdà

RESUM

L'objectiu del present capítol és analitzar el desenvolupament legislatiu de les competències educatives universitàries per part del Govern de les Illes Balears (1996-2005) a partir de la recepció de les transferències universitàries de la comunitat autònoma de les Illes Balears. En aquest sentit, a partir d'una contextualització política i de les diverses etapes, s'analitzen les diverses lleis universitàries de la comunitat autònoma de les Illes Balears, la LOU i el recurs d'inconstitucionalitat presentat pel Govern de les Illes Balears, la normativa sobre professorat, la creació i el desenvolupament de l'AQUIB, el desenvolupament normatiu dels ajuts universitaris als estudiants, la posada en marxa de nous estudis, la creació del IUNICS, els decrets dels preus públics i altres normatives universitàries desenvolupades. Es tracta, en qualsevol cas, d'analitzar la realitat legislativa universitària de les Illes Balears, de fer-ne la valoració i plantejar les perspectives de futur, en el marc de la reforma de la LOU o de la construcció de l'espai europeu d'ensenyament superior.

RESUMEN

El objetivo del presente capítulo es analizar el desarrollo legislativo de las competencias educativas universitarias por parte del gobierno de las Islas Baleares (1996-2005) a partir de la recepción de las transferencias universitarias de la comunidad autónoma de las Islas Baleares. En este sentido, a partir de una contextualización política y de las diversas etapas, se analizan las diversas leyes universitarias de la comunidad autónoma de las Islas Baleares, la LOU y el recurso de inconstitucionalidad presentado por el gobierno de las Islas Baleares, la normativa sobre profesorado, la creación y el desarrollo de la AQUIB, el desarrollo normativo de las ayudas universitarias a los estudiantes, la puesta en marcha de nuevos estudios, la creación del IUNICS, los decretos de precios públicos y otras normativas universitarias desarrolladas. Se trata, en cualquier caso, de analizar la realidad legislativa universitaria de las Islas Baleares, de hacer una valoración de la misma y de plantear las perspectivas de futuro en el marco de la reforma de la LOU o de la construcción del espacio europeo de enseñanza superior.

POLÍTICA, LEGISLACIÓ UNIVERSITÀRIA I ETAPES DEL DESENVOLUPAMENT NORMATIU DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA DE LES ILLES BALEARS

Tal com s'ha posat de manifest en el resum del present capítol, l'objectiu que ens plantejam és analitzar el desenvolupament legislatiu de les competències educatives universitàries per part del Govern de les Illes Balears, des del moment de la recepció de la transferència universitària de la comunitat autònoma de les Illes Balears. Es tracta, en qualsevol cas, de fer una anàlisi d'aquest desenvolupament legislatiu universitari de les Balears, tenint en compte la situació política en què es contextualitza aquest desenvolupament normatiu, que ens ajudi a conèixer i a comprendre el tipus de normativa, les seves característiques, les seves possibilitats.

No hi ha cap dubte que el desenvolupament de la política universitària té diversos nivells, variables i condicionants en què participen no sols les diverses administracions implicades —estatal i autonòmica—, sinó també la mateixa universitat. Per tant, l'anàlisi del desenvolupament legislatiu universitari és un aspecte parcial, malgrat que significatiu, de la política universitària; un aspecte que, tot i no ésser un determinant, sí que condiona la realitat universitària. A més, el desenvolupament de la legislació universitària per part dels governs autonòmics està condicionada no sols per la legislació estatal, sinó

també per la dinàmica pròpia de cada universitat, si hom té en compte que un element bàsic de la universitat és, constitucionalment, la seva autonomia organitzativa, acadèmica i institucional.

Abans d'analitzar el desenvolupament universitari de les Illes Balears, és important i necessari tenir en compte que la construcció del sistema universitari espanyol, dins el qual s'emmarca el procés d'institucionalització del sistema universitari balear, ha passat per dues grans etapes. Una primera, que va des de l'aprovació i el desenvolupament de la Llei de reforma universitària el 1983 fins a final dels noranta, i una segona, que va des de final dels noranta a principi de la dècada del nou mil leni i que coincideix amb l'aprovació i el desenvolupament de la LOU —una etapa breu, si hom té en compte els resultats de les eleccions de març de 2004 amb la victòria del PSOE, que duia en el seu programa electoral la reforma de la LOU i l'aprovació d'una nova llei universitària, que es començarà a discutir a partir de la tardor de l'any 2005; una nova llei universitària que s'ha de contextualitzar en el desenvolupament i la construcció de l'espai superior d'ensenyament superior.

Aquesta primera etapa es caracteritza per la construcció i articulació d'un sistema universitari, pel creixement quantitatiu d'universitats, del nombre d'estudiants, del nombre de professors o de la importància social de la universitat; es tracta d'una etapa en què es comencen a transferir les competències universitàries a les diverses comunitats autònomes, essent la comunitat autònoma de les Illes Balears una de les darreres autonomies amb aquesta transferència, i la inicial preocupació per la qualitat universitària, per la posada en marxa dels processos d'avaluació de la universitat pel que fa al professorat, les titulacions o els diversos serveis. Amb tot, hom pot afirmar que la LRU no és, en aquest sentit, una llei de caràcter autonomista, ja que no era aquesta la finalitat d'aquesta llei ni tampoc les demandes de la majoria de les comunitats autònomes, llevat, entre d'altres, de la del País Basc o de Catalunya. Tanmateix, les comunitats autònomes, a partir, fonamentalment, de la dècada dels anys noranta, varen començar a desenvolupar les seves polítiques, que es varen concretar en un seguit d'actuacions: la creació d'universitats, la posada en marxa de noves titulacions, la millora del finançament universitari, la capacitat, dins els marges que possibilitava el Consell d'Universitats, d'aprovar els decrets sobre les taxes de les matrícules universitàries, o l'aprovació de la Llei autonòmica sobre el Consell Social de la Universitat o l'aprovació dels estatuts de cada universitat. Per tant, tenint en compte les característiques de la LRU, el desenvolupament legislatiu de les comunitats autònomes es concretava, entre altres diverses qüestions, amb les lleis dels consells socials de les diverses universitats; amb tot, existia una llei estatal sobre els consells socials per a les universitats que no havien estat transferides a les comunitats autònomes o per a les comunitats autònomes amb la universitat transferida que no havien desenvolupat aquesta competència, tal com va passar en un primer moment amb la comunitat autònoma de les Illes Balears. Per tant, ens trobam davant una primera etapa desigual i no gaire important des de la perspectiva del desenvolupament legislatiu universitari per part de les comunitats autònomes, un desenvolupament, en qualsevol cas, que serà més important durant la dècada dels anys noranta.

Si aquesta primera etapa va estar governada pel PSOE, la segona etapa —de final dels anys noranta i principi de l'any 2000— serà governada, a partir de l'any 1996, pel Partit Popular; aquesta etapa, en la qual es durà a terme el procés de transferència de la UIB a la comunitat autònoma de les Illes Balears, es caracteritza, des de la perspectiva legislativa, per l'aprovació de la LOU, una llei polèmica i que comptà amb l'oposició de la majoria de grups parlamentaris del Congrés de Diputats, de la comunitat universitària i de la CRUE. Tanmateix, malgrat aquesta oposició, la llei s'aprovà i es va desenvolupar en un seguit d'aspectes, com fou l'ANECA, l'habilitació del professorat funcionari o

algunes qüestions menys importants. Des d'aquesta perspectiva, malgrat que la LOU no es pot definir com una llei autonomista, cal assenyalar que les comunitats autònomes varen tenir la possibilitat de desenvolupar legislativament, d'entrada, tres noves competències: el desenvolupament del professorat contractat laboral, la posada en marxa, de forma legal, i no al legal com amb la LRU, dels complements autonòmics per al professorat o la creació de les agències autonòmiques d'avaluació de la qualitat universitària. Amb la LOU, i a causa, també, de la maduresa de les comunitats autònomes des de la perspectiva de la política universitària, es va desenvolupar legislació sobre la universitat a un doble nivell: el primer nivell fou la desenvolupada per les comunitats autònomes com Catalunya, el País Basc o Andalusia, que varen aprovar lleis integrals d'universitats; el segon nivell fou la desenvolupada per comunitats autònomes com Madrid, Castella i Lleó, València o les Illes Balears, que varen optar per lleis parcials des de la perspectiva de la construcció d'una nova arquitectura institucional a l'àmbit de consells socials o d'agències autonòmiques, entre altres qüestions. En qualsevol cas, i al marge de possibles canvis legislatius d'àmbit universitari a partir de l'any 2006, cal assenyalar que la llei que està actualment en vigència és la LOU.

A les Illes Balears, cal parlar, des de la perspectiva del desenvolupament legislatiu, de tres grans etapes: la primera, que va des de final dels anys setanta amb la creació de la UIB fins l'any 1996, en què es duu a terme la transferència de la UIB a la comunitat autònoma de les Illes Balears; es tracta d'una etapa en què la competència universitària a tots els nivells correspon al govern espanyol, i en què l'objectiu va ésser la institucionalització, la vertebració i el desenvolupament de la UIB. Aquesta transferència fou realitzada a la comunitat autònoma de les Illes Balears pel Partit Popular, que governava a l'Estat; a les Illes Balears, també, governava el Partit Popular. Una segona etapa, que cal caracteritzar de transició, que va des de l'any 1997 fins l'any 1999, en què el desenvolupament legislatiu de la comunitat autònoma de les Illes Balears és mínim i poc important. I una tercera etapa, que podem qualificar d'important desenvolupament legislatiu per part de la comunitat autònoma de les Illes Balears de la transferència universitària, que va des de l'any 1999 fins a l'actualitat; es tracta d'una etapa d'importantes mesures de política universitària, i de l'existència d'una normativa universitària de caràcter autòmic, tal com es veurà ens propers apartats.

Així doncs, cal parlar que les Illes Balears comencen, de facto, a desenvolupar la seva capacitat legislativa a partir de l'any 2000 amb l'aprovació de la Llei de Consell Social de la Universitat de les Illes Balears. Entre l'any 1996 i l'any 1999, es varen desenvolupar poques actuacions legislatives, entre les quals cal parlar, fonamentalment, de tres: l'aprovació dels decrets sobre les matrícules universitàries, l'aprovació dels Estatuts de la UIB i l'aprovació d'una convocatòria extraordinària d'ajuts per a estudiants universitaris de les Illes Balears per a transport. Per tant, el treball legislatiu més important comença amb el govern del Pacte de Progrés i tindrà la continuació, a partir de l'any 2003, amb el govern del Partit Popular, amb unes característiques fonamentals de continuïtat.

LES LLEIS UNIVERSITÀRIES DE LES ILLES BALEARS: ANÀLISI I CARACTERÍSTIQUES

La primera llei universitària de la comunitat autònoma de les Illes Balears, que fou aprovada pel Parlament de les Illes Balears, va ser la Llei 3/2000, de 20 de març, del Consell Social de la Universitat de les Illes Balears; la dita llei del Consell Social de la UIB s'emmarcava dins la Llei orgànica 11/1983, de 25 d'agost, de reforma universitària i va comptar, a més del suport total dels diver-

sos grups parlamentaris de la cambra balear, amb el suport de la UIB, que fou consultada, igual que les diverses organitzacions socials, empresarials, sindicals o institucionals que havien de formar part de l'esmentat Consell Social de la universitat. Per tant, aquesta llei és important per un seguit de raons: pel fet de ser la primera llei universitària del Parlament de les Illes Balears, a partir de la transferència de la UIB a la comunitat autònoma de les Illes Balears, pel fet d'haver estat aprovada per la totalitat dels grups parlamentaris que formaven part de la cambra balear, pel fet de tenir el suport de la UIB o per les diverses entitats socials, econòmiques, sindicals o institucional de la UIB que havien de formar part d'aquest Consell Social de la UIB.

Quines són les característiques d'aquesta Llei de Consell Social de la UIB? Tot i que no es tracta de fer una anàlisi exhaustiva d'aquesta normativa universitària autònoma, sí que és important assenyalar-ne els punts més significatius. Així, en primer lloc, s'ha d'assenyalar que la dita llei s'emmarca en la idea que la universitat, en tant que servei públic, no és un patrimoni exclusiu dels membres que integren la comunitat universitària; des d'aquesta perspectiva, s'ha d'assenyalar que el Consell Social es configura com un òrgan clau de l'estructura universitària, en la mesura que la seva funció és servir d'instrument per garantir la participació de les diverses forces socials en el seu govern i per establir la connexió de la societat amb la universitat; es tracta de possibilitar que el Consell Social sigui un òrgan col·legiat de la universitat que possibiliti la rendició de comptes de la institució universitària, dins el respecte de l'autonomia universitària.

En segon lloc, i en el marc del que la LRU estableix, les funcions que corresponen al Consell Social de la UIB, són les següents:

- a) Funcions de relació amb la societat, entre les quals cal destacar la de garantir la col·laboració entre la universitat i la societat mitjançant l'adequació de l'oferta d'estudis universitaris, l'impuls de la investigació, la transferència dels seus resultats i la promoció d'activitats culturals i formatives que els organismes esmentats puguin proposar.
- b) Funcions d'índole econòmica, entre les quals cal destacar l'aprovació del pressupost anual de la universitat, a proposta de la seva Junta de Govern i, així mateix, conèixer-ne puntualment l'execució; també, i això és important, aprovar la liquidació del pressupost de l'exercici anterior. Així mateix, cal assenyalar com a funció economicofinancera la d'encarregar la realització d'auditories sobre el funcionament de la universitat.
- c) Funcions relacionades amb l'activitat acadèmica, entre les quals cal destacar, entre d'altres, l'ampliació o reducció dels ensenyaments que condueixen a l'obtenció de títols oficials que s'han d'impartir en els centres de la Universitat, d'acord amb la Junta de Govern de la Universitat. Així mateix, cal destacar la d'impulsar la supervisió i l'avaluació del rendiment i la qualitat de la Universitat, especialment pel que fa a la docència, la investigació i la gestió.

En tercer lloc, s'ha d'assenyalar que el Consell Social de la Universitat està format un total del trenta membres, dotze dels quals ho són en representació de la Junta de Govern de la Universitat, elegits per aquesta entre els seus membres, entre els quals hauran de figurar el rector, el secretari general i el gerent; en qualsevol cas, s'ha de garantir la representació de tots els sectors de la comunitat universitària. D'altra banda, els altres divuit ho són per designació de les institucions, els orga-

nismes i les entitats representatius de la pluralitat d'interessos de la societat de les Illes Balears; en aquest sentit, s'han d'assenyalar tres membres designats pel Parlament de les Illes Balears, un membre designat pel Govern de les Illes Balears, dos membres designats per la conselleria competent en matèria d'universitats, tres membres designats per cada un dels consells insulars, un membre designat per l'Ajuntament de Palma, un membre designat per la Federació d'Entitats Locals de les Illes Balears, tres membres designats per les organitzacions sindicals, tres membres designats per les associacions empresarials i un membre designat per les cambres de comerç de les Balears.

En quart lloc, s'ha d'assenyalar que la presidència del Consell Social de la Universitat, segons la dita llei, serà nomenada, entre els seus membres, per decret del Consell de Govern de les Illes Balears a proposta del conseller competent en matèria d'universitats, oït el rector de la UIB; la durada de la presidència serà per un període de quatre anys, amb una única possible renovació per una durada igual. En aquest context, cal assenyalar que el primer president nomenat, d'acord amb aquesta llei, fou el senyor Felicià Fuster, que fou president de GESA i d'ENDESA, d'acord amb el Decret 113/2000, de 21 de juliol; el senyor Felicià Fuster va substituir el senyor Gabriel Oliver Capó.

Finalment, pel Decret 84/2001, de 15 de juny, es va aprovar el Reglament d'organització i funcionament del Consell Social de la UIB, que inicialment havia aprovat el dit òrgan col·legiat de la Universitat en funció de les seves competències

Amb tot, aquesta Llei del Consell Social de la Universitat, desenvolupada en funció de la Llei de reforma universitària, va quedar condicionada amb l'aprovació de la Llei 6/2001, de 21 de desembre, d'universitats, és a dir, amb la LOU. L'aprovació de la LOU implicava, entre altres coses, la modificació de l'esmentada Llei del Consell Social de la Universitat; conseqüència de la LOU va ésser l'aprovació per part del Parlament de les Illes Balears de la Llei 2/2003, de 20 de març, d'organització institucional del sistema universitari de les Illes Balears. Aquesta llei va tenir el suport de la gran majoria dels grups parlamentaris de la cambra balear, amb l'excepció d'un seguit d'articles. Per tant, la Llei del Consell Social de la UIB va tenir una durada de tres anys.

Per tant, tal com s'ha plantejat anteriorment, es tracta d'un desenvolupament legislatiu que podríem denominar de caràcter institucional, a diferència del que han realitzat altres comunitats autònomes com Catalunya, el País Basc o Andalusia; en aquest sentit, s'ha d'assenyalar que es va optar per una llei marc de desenvolupament de diverses institucions universitàries, acompanyada de decrets de diversos tipus que possibilitassin més flexibilitat, menys reglamentisme, més eficàcia o menys burocràcia. És una opció, també, condicionada per l'existència d'una única universitat sobre la qual es tenien competències.

Quines són les característiques d'aquesta llei d'organització institucional del sistema universitari de les Illes Balears? Així doncs, en el context normatiu de la LOU i en funció de la política universitària desenvolupada fins al moment, aquesta llei, en el marc de donar suport, impuls i potenciació al sistema universitari de les Illes Balears, té tres objectius: 1) La regulació del Consell Social de la Universitat, en tant que òrgan col·legiat de la Universitat de les Illes Balears de participació de la societat de les Illes Balears; 2) El reconeixement legislatiu de l'Agència de Qualitat de les Illes Balears, en tant que institució encarregada de dur a terme l'avaluació de la qualitat del sistema universitari de les Illes Balears; i 3) Finalment, la creació de la Junta de Coordinació Universitària de

les Illes Balears, com a òrgan de diàleg institucional entre les diverses institucions i òrgans amb competències universitàries, amb la delimitació de les seves atribucions i composició. Per tant, amb aquesta llei es pretén el reforç i el desenvolupament de l'arquitectura institucional universitària de la comunitat autònoma de les Illes Balears.

D'acord amb aquests objectius plantejats, els punts d'aquesta llei són els següents: en primer lloc, i amb relació al Consell Social, s'ha d'assenyalar que es tracta d'una adaptació a la nova situació normativa estatal, amb noves funcions, una nova composició i el reforçament dels mecanismes de diàleg, de pacte i de col·laboració del Consell Social amb altres òrgans de govern de la Universitat de les Illes Balears. Entre les noves funcions cal assenyalar la definitiva institucionalització dels complements retributius per al personal docent i investigador de la UIB, prèvia valoració dels mèrits per part de l'Agència de Qualitat Universitària de les Illes Balears, que adquireixen un nivell de legalitat absoluta. També és important destacar el reforç del paper del Consell Social de la Universitat en relació amb l'avaluació de la qualitat universitària o la possibilitat de participar en la definició de les prioritats de R+D+I de la Universitat. Un altre aspecte competencial important és, sens cap dubte, el reforçament del paper del Consell Social en el nomenament del gerent de la Universitat. Una altra funció per destacar és, sens cap dubte, la participació del Consell Social de la Universitat en l'òrgan de govern de l'Agència de Qualitat Universitària de les Illes Balears, potenciant la qüestió de la rendició de comptes.

Un aspecte que considerem important assenyalar és el que diu l'article 3 de l'esmentada llei: «El president del Consell Social i el rector de la Universitat de les Illes Balears, d'acord amb les seves atribucions, podran acordar la creació de comissions mixtes entre els diversos òrgans de govern de la universitat en relació, almenys, amb aquelles funcions que impliquin un acord entre el Consell de Govern i el Consell Social de la Universitat de les Illes Balears, amb l'objectiu de participar des de l'inici en el procés d'elaboració de propostes compartides.» Es tracta d'un article que pretén potenciar no sols els mecanismes de participació o de diàleg, sinó la possibilitat de dur a terme accions conjuntes des de l'inici dels processos.

Amb relació a la composició del Consell Social de la UIB, cal assenyalar que, segons aquesta llei, hi ha una reducció del nombre de membres en relació amb la composició de l'anterior llei; es passa de trenta membres a vint; aquesta composició presenta les característiques següents: sis membres en representació del Consell de Govern de la Universitat, entre els quals hi hauran de figurar, necessàriament, el rector, el gerent, el secretari general, un professor, un estudiant i un representant del personal d'administració i serveis; i catorze personalitats de la vida cultural, professional, econòmica, laboral i social, designats de la manera següent: dos membres designats per Govern de les Illes Balears, a proposta de la conselleria competent en matèria d'universitat, tres membres designats pel Parlament de les Illes Balears, tres membres designats pels consells insulars, tres membres designats per organitzacions sindicals, un dels quals correspondrà a l'organització sindical més representativa en l'àmbit de l'ensenyament, un membre designat per l'associació empresarial més representativa, un membre representatiu de les petites i mitjanes empreses i un membre representant de les cambres de comerç de les Illes Balears. Per tant, es tracta d'una reducció de membres amb l'objectiu de potenciar l'eficàcia d'aquest organisme del Consell Social, que manté la representació institucional i social plantejada en la normativa anterior. D'acord amb aquesta llei, la presidència del Consell Social va recaure en el senyor Miquel Triola, que fou president del Col·legi de Metges de les Illes Balears, que va substituir el senyor Felicià Fuster.

En segon lloc, i amb relació a l'Agència de Qualitat Universitària de les Illes Balears (AQUIB), cal assenyalar que la dita llei suposa el reconeixement legislatiu de la ja existent Agència de Qualitat, que fou creada el mes de setembre de l'any 2001 a través d'un conveni signat entre el rector de la Universitat de les Illes Balears, el president del Consell Social de la UIB i el conseller d'Educació i Cultura del Govern de les Illes Balears, amb la finalitat de dur a terme les tasques de coordinació i d'interlocució directa amb el Consell d'Universitats relacionades amb el pla de qualitat de la universitat, de planificació i programació de les avaluacions a realitzar i de la seva execució a la comunitat autònoma de les Illes Balears. Dins aquest mateix context cal assenyalar el Consell de Govern de les Illes Balears de dia 13 de desembre de 2002, pel qual s'aprova la creació del consorci de l'Agència de Qualitat Universitària de les Illes Balears i també els seus estatuts; es tracta d'un consorci entre la UIB i el Govern de les Illes Balears, amb la participació del Consell Social de la Universitat, per tal de dotar aquest organisme d'una independència jurídica del Govern i de la Universitat i potenciar les seves funcions d'avaluació de la qualitat universitària. Dins aquesta mateixa perspectiva s'ha d'assenyalar l'acord del Consell de Govern de les Illes Balears pel qual s'aprova la modificació dels estatuts del Consorci de l'Agència de Qualitat Universitària de les Illes Balears.

D'acord amb aquesta llei, quines són les funcions de l'Agència de Qualitat Universitària de les Illes Balears? Les funcions bàsiques de l'AQUIB són les següents:

- 1) La planificació i la gestió dels plans d'avaluació de la Universitat de les Illes Balears en el camp de la docència, de la investigació, de l'extensió cultural i dels serveis universitaris.
- 2) La certificació de la qualitat dels ensenyaments, de la gestió i de les activitats de la Universitat de les Illes Balears.
- 3) L'acreditació dels ensenyaments universitaris d'acord amb la legislació vigent.
- 4) L'acreditació i avaluació prèvia del personal docent i investigador contractat per la Universitat de les Illes Balears, d'acord amb la legislació vigent.
- 5) La valoració dels mèrits del personal docent i investigador funcionari i contractat de la Universitat de les Illes Balears per poder percebre complements retributius, d'acord amb la legislació vigent.
- 6) Altres funcions que li pugui atribuir la legislació universitària actual.

El màxim òrgan de govern de l'AQUIB serà el Consell de Direcció, amb la participació paritària del Consell de Direcció de la UIB, del Consell Social de la Universitat de les Illes Balears i de la conselleria competent en matèria d'universitats; a més d'un president de l'Agència, l'AQUIB tindrà un director proposat pel Consell de Direcció de l'AQUIB i nomenat pel conseller competent en matèria d'universitats. La primera persona que fou presidenta de l'Agència de Qualitat Universitària fou la senyora Josefina Salord, membre del Consell Social; actualment el president és el senyor Climent Ramis, director general d'Universitat del Govern de les Illes Balears. Així mateix, s'ha d'assenyalar que la llei possibilitava l'existència d'una comissió tècnica assessora de l'AQUIB, que s'ha posat en marxa durant la present legislatura.

En tercer lloc, i en relació amb la creació de la Junta de Coordinació Universitària de les Illes Balears, cal assenyalar que es tracta d'un òrgan de consulta, d'assessorament i de coordinació entre les diferents institucions implicades amb competències universitàries. Es tracta de configurar la institucionalització d'un òrgan autonòmic i universitari de diàleg, de consens entre el Govern de les Illes Balears, la Universitat de les Illes Balears i el Consell Social de la UIB.

Quines són les atribucions de la Junta de Coordinació Universitària de les Illes Balears? Les atribucions d'aquest òrgan autonòmic de coordinació universitària són les següents:

- 1) Impulsar la coordinació de totes les institucions de la comunitat autònoma de les Illes Balears amb competències universitàries.
- 2) Analitzar les línies de planificació i desenvolupament estratègic de la UIB.
- 3) Analitzar els criteris de programació universitària de la comunitat autònoma de les Illes Balears.
- 4) Analitzar les normes legals bàsiques que dictin les conselleries competents en matèria d'universitat i de recerca.
- 5) Analitzar les inversions plurianuals que es facin a la UIB i la implantació de noves titulacions universitàries.
- 6) Analitzar els resultats de l'avaluació del sistema universitari de les Illes Balears.
- 7) Promoure l'elaboració d'estudis sobre el sistema universitari de les Illes Balears.
- 8) Emetre els informes que s'acordin, d'acord amb la normativa universitària.

Per tant, es tracta d'atribucions no executives, però que tenen un important valor des de la perspectiva de la participació i del diàleg entre les institucions universitàries de les Illes Balears.

Quina és la composició de la Junta de Coordinació Universitària de les Illes Balears? Segons aquesta llei, la Junta està integrada per les persones següents:

- a) El conseller d'Educació, com a competent en matèria d'universitats, que serà el president de l'esmentada junta.
- b) El rector de la UIB.
- c) El president del Consell Social de la UIB.
- d) El director general d'Universitat del Govern de les Illes Balears.
- e) El director general de Recerca del Govern de les Illes Balears.

- f) Un membre designat del Govern de les Illes Balears, a proposta de la conselleria competent en matèria d'universitats.
- g) Tres membres de la UIB, designats pel rector de la Universitat.
- h) Un membre del Consell Social, designat pel president del Consell Social.
- i) Un secretari, amb veu, però sense vot, designat pel president.

En aquest context de la Junta de Coordinació Universitària de les Illes Balears, cal assenyalar que, en la sessió de 15 de març de 2005, es va aprovar el reglament de funcionament de l'esmentada Junta per unanimitat.

Així doncs, és evident que l'aprovació de la Llei d'organització institucional del sistema universitari de les Illes Balears va ser una passa important no sols en el procés de consolidar la institució universitària de les Illes Balears, sinó també en el procés de desenvolupar les competències universitàries que la comunitat autònoma de les Illes Balears havia rebut durant l'any 1996, prèvia reforma de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears l'any 1994, per poder rebre la competència universitària.

LA LLEI ORGÀNICA D'UNIVERSITAT, EL GOVERN DE LES ILLES BALEARS I EL RECURS D'INCONSTITUCIONALITAT

En el procés d'exercici de les seves competències, el Govern de les Illes Balears, en sessió de 15 de març de 2002, va acordar interposar recurs d'inconstitucionalitat davant uns determinats articles de la LOU, una vegada sol·licitat el dictamen preceptiu i no vinculant del Consell Consultiu de les Illes Balears. Es tracta d'una decisió política, que, juntament amb altres recursos presentats pel grup parlamentari socialista i determinades comunitats autònomes, fou una demostració de rebuig que va tenir l'esmentada Llei orgànica d'universitats per part de la comunitat universitària, de determinades comunitats autònomes i grups polítics.

En aquest context, cal assenyalar que ens trobam davant un recurs d'inconstitucionalitat que va tenir un procés de redacció en el qual varen participar, a més del Govern de les Illes Balears, a través de la Conselleria de Presidència i la Conselleria d'Educació i Cultura, la Universitat de les Illes Balears i un seguit d'experts sobre política universitària. Per tant, es tracta d'un recurs d'inconstitucionalitat que va comptar amb el suport de la UIB; cal tenir en compte que la CRUE va mantenir una forta oposició a la LOU.

Els articles que varen ser objecte d'un recurs d'inconstitucionalitat per part del Govern de les Illes Balears foren els següents: els articles 4, 3r; 9, 2n; 15, 2n, 17; 19; 20, 4t; 24; 25; 26; 35, 6; 42, 3r; 51; 63, 1r. També cal incloure les Disposicions Addicionals quarta, segona; la setena; la novena, tercera; la catorzena, i la quinzena de la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'universitats, publicada en el BOE núm. 307, de 24 desembre de 2001.

Aquests articles, objecte d'aquest recurs d'inconstitucionalitat, es poden agrupar de la manera següent, des de la perspectiva jurídicopolítica:

- a) Les que remetien en blanc al reglament administratiu que vulneren la reserva de llei orgànica i l'exigència de la llei formal perquè l'Estat determini les normes bàsiques sobre l'esmentada matèria. A aquest criteri respon la impugnació dels articles 4, 3r; 9,2a; 35, 6è; 42, 3r, i les disposicions addicionals setena i quinzena, de la Llei orgànica d'universitats.
- b) Vulneració de l'autonomia universitària com a dret fonamental reconegut a la Universitat de les Illes Balears. Sota aquest apartat s'engloba la impugnació dels articles 15, 2n; 17; 18; 19; 20, 4t; 24; 25; 25; 26; 46, 3r; 63, 1r, i la disposició addicional catorzena de l'esmentada Llei orgànica 6/2001.
- c) Vulneració de la competència autonòmica de desenvolupament legislatiu i execució de l'ensenyament en tota la seva extensió, nivells i graus, modalitats i especialitats, derivada de l'article 15 de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears, de la Llei orgànica 2/1983, de 25 de febrer, en la redacció derivada de la Llei orgànica 3/1999, de 8 de gener. Aquest apartat unifica la impugnació de l'article 51 i de les disposicions addicionals quarta, apartat 2a, i novena, apartat 3, de la Llei orgànica 6/2001.

Per tant, el recurs d'inconstitucionalitat —que encara, després de més tres anys de la presentació del recurs, no ha estat analitzada pel Tribunal Constitucional— es fonamenta en el caràcter reglamentista de la llei, la vulneració de l'autonomia universitària i la vulneració de la competència autonòmica d'educació universitària. Es tracta d'un recurs ben fonamentat des de la perspectiva jurídicococonstitucional, que sollicitava la nul·litat dels esmentats articles de la LOU.

MESURES I ACTUACIONS DE POLÍTICA DE PROFESSORAT UNIVERSITARI

En el marc del desenvolupament de les competències universitàries per part del Govern de les Illes Balears, cal fer referència a les mesures plantejades en relació amb el professorat universitari; sense entrar a analitzar en profunditat totes les actuacions realitzades per part de la Conselleria competent en matèria d'universitats, cal assenyalar tres mesures fonamentals: en primer lloc, les que es refereixen a la creació de complements de productivitat docent i investigador del professorat universitari; en segon lloc, cal fer referència al Decret 104/2002, de 2 d'agost, pel qual es regula el règim jurídic i retributiu del personal docent i investigador contractat de la Universitat de les Illes Balears, i, en tercer lloc, el Decret 178/2003, de 31 d'octubre, pel qual es regula el procediment per obtenir l'avaluació i l'acreditació de l'Agència de Qualitat Universitària de les Illes Balears. Es tracta de tres actuacions fonamentals que cal considerar com una expressió d'una política universitària en la qual el reconeixement del professorat és l'objectiu bàsic de la política universitària autonòmica.

En primer lloc, i amb relació a la creació dels complements de docència i de recerca per al professorat de la UIB, es va plantejar sobre la base de dos objectius fonamentals: d'una banda per a la millora de la qualitat docent i científica i, d'altra banda, per a la millora retributiva del personal docent i investigador de la UIB. En aquest sentit, cal assenyalar que a principi de l'any 2000 es va signar un conveni entre la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern de les Illes Balears i la Junta del

Personal Docent i Investigador de la UIB que creava complements retributius per al professorat de la Universitat amb el suport de la UIB i del Consell Social de la Universitat; aquest conveni s'emmarcava dins el que plantejava la Llei de reforma universitària en funció de la possibilitat de posar en marxa complements retributius per al professorat universitari en funció dels mèrits docents i investigadors.

Amb l'aprovació de la LOU, s'institucionalitzava d'una forma clara el desenvolupament dels complements retributius; així, el 14 de maig de 2003, es va signar un conveni de col·laboració entre la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern de les Illes Balears, la Universitat de les Illes Balears, el Consell Social de la UIB, i els sindicats que formaven part de la Junta del PDI (STEI i CC.OO.) sobre els complements retributius dels professors dels cossos docents universitaris de les Illes Balears, amb els protocols d'aplicació; protocols que, en determinats aspectes, es varen revisar el 20 de maig de 2004. Per tant, es tracta de complements retributius que varen tenir l'acord dels sindicats universitaris, de la mateixa universitat i del Consell Social. A més, cal assenyalar que a l'esmentat conveni es preveia que la valoració dels mèrits per obtenir aquests complements sigui realitzada per l'Agència de Qualitat Universitària de les Illes Balears, amb la col·laboració d'una comissió d'assessorament formada per membres del Consell de Direcció de la UIB de la UIB, de la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern de les Illes Balears i de la Junta de Personal Docent i Investigador de la UIB.

Els complements retributius que es poden percebre són els següents:

- a) Complement retributiu d'estímul i reconeixement a la docència i a la formació permanent del professorat.
- b) Complement retributiu d'estímul i reconeixement de l'activitat investigadora.
- c) Complement retributiu d'estímul i reconeixement de l'excel·lència investigadora.
- d) Complement retributiu de reconeixement i especialització dels professors titulars d'escola universitària.

Per a l'obtenció d'aquests complements cal tenir un seguit de mèrits docents i investigadors, que, a més, cal renovar periòdicament; cal assenyalar, en aquest sentit, que els dits complements no es consoliden; i aquesta és una característica fonamental dels dits complements, la qual cosa reflecteix una filosofia competitiva. Es tracta, doncs, d'una aposta important no sols per la millora retributiva del personal docent i investigador de la UIB, sinó també per estimular la millora de la docència i de la investigació per part del professorat universitari. Implica, doncs, una aposta per la qualitat, i una aposta econòmica del professorat de la UIB, tenint en compte que l'obtenció dels esmentats complements pot implicar la quantitat d'uns sis mil euros. Amb la creació d'aquests complements i el seu desenvolupament, la comunitat autònoma de les Illes Balears es va situar en els llocs capdavanters amb relació a aquesta política, juntament amb el País Basc o les Canàries.

En segon lloc, cal fer referència a una mesura de política del professorat universitari, derivada de la Llei orgànica d'universitats; ens referim a l'esmentat Decret 104/2002, de 2 d'agost, pel qual es

regula el règim jurídic i retributiu del personal docent i investigador contractat de la UIB; aquest decret, aprovat amb l'informe preceptiu del Consell Consultiu de les Illes Balears, es va realitzar de conformitat amb el que estableixen els articles 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55 i d'altres de la Llei orgànica 6/2001 d'universitats. Cal tenir en compte que l'esmentada llei incorpora una nova situació jurídica del professorat universitari amb el desenvolupament de la figura del personal docent i investigador contractat laboral. La introducció d'aquesta figura jurídica obliga les comunitats autònomes, d'acord amb les universitats del seu territori, a desenvolupar una política de professorat contractat universitari.

Els elements que, segons l'esmentat decret, configuren i caracteritzen la figura del personal docent i investigador contractat són els següents:

- a) La figura del professor contractat laboral s'ha de recolzar sobre el concepte i la pràctica de la carrera docent. Es tracta de dissenyar una carrera docent que separi nítidament la formació, la docència i la investigació. En el cas de la formació, les figures rellevants són els ajudants i els professors ajudants doctors; en el cas de la docència, les figures són els professors col·laboradors, els professors contractats doctors i els professors associats, i, en el cas de la investigació, la figura més important és la de professor contractat doctor, una figura que ha de tenir, prioritàriament, aquest caire investigador.
- b) El disseny d'una carrera docent ha de possibilitar la mobilitat interna del professorat, tant des de la perspectiva del professorat contractat com des de la perspectiva del professorat funcionari.
- c) La selecció i l'accés d'aquestes figures a la universitat han d'estar basats en la competència sobre el mèrit, tant des de la perspectiva de l'avaluació interna com de l'avaluació externa.
- d) L'existència d'una estructura retributiva oberta que es fonamenti sobre la idea de productivitat i de competitivitat.
- e) El principi d'homologació inicial amb el professorat dels cossos docents universitaris des de la perspectiva de la dedicació, de les retribucions, de les formes d'accés i de selecció, etc.

En aquest context de la filosofia del decret, aquest s'estructura, fonamentalment, en tres apartats: en el primer es defineixen les funcions, les característiques, els drets, els deures, la jornada laboral i altres aspectes de les diverses figures laborals de professorat universitari. En el segon es defineix la selecció i la forma d'accés de les diverses figures de personal docent i investigador contractat a la universitat, partint dels principis constitucionals d'igualtat, de mèrit i de capacitat a través de concurs públic. I en el tercer apartat es defineixen les característiques del règim retributiu i les retribucions del personal docent i investigador contractat.

Amb tot, es tracta d'un decret que fou dialogat i negociat amb la UIB, i la Junta del PDI de la Universitat, i que fou de les primeres normatives autonòmiques sobre aquesta matèria. Tanmateix, seria necessari tenir una perspectiva de temps per poder valorar l'impacte que ha tingut aquest decret des de la perspectiva de la qualitat del professorat, i saber quin ús se n'ha fet per part de la mateixa Universitat, que és la que gestiona l'esmentat decret.

I, en tercer lloc, cal fer referència al Decret 178/ 2003, de 31 d'octubre, pel qual es regula el procediment per obtenir l'avaluació i l'acreditació de l'Agència de Qualitat Universitària de les Illes Balears; a través d'aquest decret es regula una de les funcions que pot dur a terme l'AQUIB. Així doncs, mitjançant aquest decret, i d'acord amb l'esmentada Llei orgànica d'universitats i la Llei d'organització institucional del sistema universitari de les Illes Balears, es regula el procediment per obtenir l'avaluació i l'acreditació de l'Agència de Qualitat de les Illes Balears i la seva certificació, a l'efecte de la contractació del personal docent i investigador universitari per part de la Universitat de les Illes Balears.

En aquest sentit, aquest decret afecta el professorat laboral que necessita el requisit de l'acreditació, concretament el professor ajudant doctor, el professor contractat doctor i el professor col·laborador. Així en el decret se'n regula l'objecte i l'àmbit, la convocatòria a realitzar per l'Agència, la modalitat de sol·licitud d'informe i d'avaluació, els criteris per a la formació dels diversos comitès d'avaluació, els criteris d'avaluació, la forma de certificar els resultats, les garanties del procés o les convalidacions, etc. Tanmateix, el present decret obligava a desenvolupar totes les disposicions que fossin necessàries per aplicar l'esmentat decret; i aquest ha estat una de les tasques més significatives que ha fet, en aquest sentit, la Conselleria, ja que no sols ha desenvolupat l'articulat del decret, sinó que l'AQUIB ha dut a terme els primers processos d'avaluació i d'acreditació del personal docent i investigador contractat. Així, l'any 2004 es va dur a terme una convocatòria per part de l'AQUIB; en aquest aspecte cal assenyalar que hi ha hagut una avaluació positiva o informes favorables en el 64,70% de les sol·licituds avaluades. Es tracta d'una mostra d'exigència en la selecció prèvia del professorat. Durant el darrer trimestre de l'any 2005 hi ha hagut una nova convocatòria de l'AQUIB en funció del present Decret d'avaluació i acreditació de professorat contractat.

Tanmateix, cal dir que aquesta ha estat una de les tasques més rellevants de la Conselleria d'Educació i de l'AQUIB durant aquest darrer període, que complementa el Decret de professorat laboral, que possibilita la posada en marxa d'una política pròpia per al professorat contractat de la UIB. En qualsevol cas, cal tenir en compte que dit decret fou aprovat pel govern del Partit Popular, però mantenint una línia de continuïtat amb el projecte de decret elaborat per l'anterior govern. Es tracta, doncs, d'una política de continuïtat que es pot fer extensible a tota la política de professorat plantejada durant el període 1999-2003, tal com demostren tant les mesures legislatives realitzades com les actuacions desenvolupades.

POLÍTICA UNIVERSITÀRIA D'AJUTS ALS ESTUDIANTS

A més de dur a terme unes actuacions importants des de la perspectiva del professorat, cal fer referència, també, a les accions realitzades per als estudiants universitaris de les Illes Balears; unes accions que s'han concretat en el desenvolupament d'una política d'ajuts universitaris per a l'estudi. Malgrat que el Govern de les Illes Balears encara no té transferida la política de beques — a diferència de la comunitat autònoma d'Euskadi—, una transferència que és permesa per la legislació universitària vigent i per sentències del tribunal constitucional, la Conselleria d'Educació i Cultura, des del curs 1998-99 fins a l'actualitat, ha posat en marxa una política complementària d'ajuts als estudiants universitaris, amb l'objectiu de contribuir, des de la modèstia, a incentivar l'accés dels joves de les Illes Balears a la universitat.

Des d'aquesta perspectiva plantejada, hem de fer referència al disseny d'una política complementària de caràcter integral que, amb petits canvis, s'han desenvolupat durant tres períodes legislatius, des de l'any 1998 fins l'any 2005,¹ amb una perspectiva de continuïtat i de millora. En aquest sentit cal fer referència als ajuts universitaris següents:

- a) Les ajudes per a transport per a estudiants de la comunitat autònoma de les Illes Balears que s'han de desplaçar de la seva illa per cursar estudis universitaris. Es tracta d'una modalitat d'ajut que, amb canvis, tant des de la perspectiva de les condicions com de la quantitat, s'ha desenvolupat des de l'any 1998 — any d'inici a través d'una convocatòria extraordinària— fins a l'actualitat. Actualment els ajuts per a desplaçament es donen als estudiants de Menorca, Eivissa i Formentera que s'han de traslladar a Mallorca, si els estudis no es poden cursar a les seves illes, als estudiants de Formentera que s'han de traslladar a Eivissa per cursar estudis a la seu de la UIB o a l'Escola Universitària de Turisme i als alumnes que s'han de traslladar a altres comunitats autònomes, si els estudis no es poden cursar a les Illes Balears. Es tracta, doncs, d'un tipus d'ajut que està en funció de la nostra condició insular.
- b) La segona de les convocatòries fa referència a les ajudes a associacions d'estudiants de les Illes Balears; es tracta d'una modalitat que es va posar en marxa l'any 1999 i que dura fins a l'actualitat. L'objectiu d'aquesta ajuda és contribuir al finançament de les activitats de les associacions estudiantils de la Universitat de les Illes Balears legalment registrades. Per tant, el que es pretén amb aquesta modalitat d'ajut és possibilitar la vertebració i la institucionalització d'aquestes associacions d'estudiants amb la finalitat de dur a terme accions de diferents tipus que incrementen la vida estudiantil universitària.
- c) La tercera de les convocatòries fa referència a les ajudes complementàries per a estudiants de les Illes Balears que participen de programes de mobilitat per cursar part dels seus estudis a universitats estrangeres. Es tracta d'una modalitat que va començar l'any 2002, concretada a estudiants de la UIB que participaven del programa Sòcrates-ERASMUS, i que actualment es dirigeix a estudiants universitaris de la comunitat que participen de diversos programes de mobilitat. Així doncs, es tracta d'un programa complementari que pretén fer possible la mobilitat dels estudiants universitaris de les Illes Balears.
- d) La quarta d'aquestes convocatòries fa referència a les ajudes per al pagament dels interessos dels préstecs preferents subvencionats per als estudiants universitaris de les Illes Balears que estudien cursos de doctorat, de postgrau o màsters a qualsevol universitat. Es tracta d'una modalitat d'ajuda que va començar el curs 2002-2003 i que dura fins a l'actualitat. Aquest tipus d'ajut es realitza mitjançant un conveni amb Sa Nostra Caixa de Balears.

¹ Vegeu, en aquest sentit, les obres següents que han aprofundit sobre aquesta qüestió dels ajuts universitaris de les Illes Balears: Rincón Verdera, J. C.; Juan García, J. (2003). *Les ajudes universitàries per a l'estudi a la comunitat autònoma de les Illes Balears*. Palma: Conselleria d'Educació i Cultura i Rincón Verdera, J. C.; Juan García, J. (2004). *Les ajudes universitàries a l'estudi a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears*. Palma: Conselleria d'Educació i Cultura.

- e) La cinquena d'aquestes modalitats fa referència a les ajudes per al pagament dels preus públics per als estudiants de la Universitat de les Illes Balears que presentin algun tipus de minusvalidesa. Es tracta d'una modalitat d'ajut que va començar al curs 2002-2003 i que dura fins a l'actualitat. En aquest sentit, cal fer referència a la signatura d'un conveni entre la Conselleria d'Educació i Cultura, la Conselleria de Presidència i Esports i la Universitat de les Illes Balears per desenvolupar aquest ajut en matèria de preus públics per a persones amb minusvalidesa.

Tal com es pot constatar, es tracta d'una política complementària d'ajuts universitaris de caràcter integral que ha pretès posar les bases del que ha de ser una política de beques, una vegada que s'hagi transferit de manera adequada aquesta competència a la comunitat autònoma de les Illes Balears i s'hagi reformat la política de beques a l'Estat espanyol.

APROVACIÓ I DESENVOLUPAMENT DE NOUS ESTUDIS UNIVERSITARIS

No hi ha cap dubte que la política universitària planteja la posada en marxa de diverses iniciatives, entre les quals cal anomenar l'aprovació i el desenvolupament de nous estudis universitaris. Així, en el cas de la UIB, s'ha d'assenyalar que la transferència d'aquesta a la comunitat autònoma de les Illes Balears es va realitzar de forma adequada des d'una perspectiva de foto fixa, però amb un dèficit significatiu amb relació a les infraestructures universitàries i amb relació a les titulacions existents. S'ha de tenir en compte que la UIB no havia, de fet, implantat noves titulacions des de l'inici dels anys noranta.

En aquest context plantejat, s'ha de constatar l'existència de tres etapes des del moment de la transferència de la Universitat a la comunitat autònoma: la primera etapa, que va des de l'any 1996 fins a l'any 1999, en la qual no s'implanta cap titulació universitària de caire oficial; la segona etapa, de 1999-2003, en què es posaran en marxa sis noves titulacions oficials universitàries a la UIB, i una tercera etapa, de 2003 fins a l'actualitat, en què s'aprovaran dues titulacions a l'escola privada, adscrita a la UIB, Alberta Giménez de Periodisme i de Comunicació Audiovisual.

Amb tot, i amb relació a la posada en marxa de sis noves titulacions universitàries a la UIB, s'ha d'assenyalar l'existència d'un conveni entre el Consell Social de la UIB i la Conselleria d'Educació i Cultura de les Illes Balears, durant el darrer trimestre de l'any 1999, amb l'objectiu de fer un estudi sobre les titulacions que cal posar en marxa a la UIB. Aquest estudi d'assistència tècnica fou adjudicat mitjançant concurs públic a l'empresa Pricewaterhousecoopers. Per tant, s'ha d'assenyalar un seguit de fets significatius: en primer lloc el paper rellevant que va tenir el Consell Social en la delimitació de nous estudis per a la UIB, la qual cosa va significar el desenvolupament d'una de les funcions bàsiques d'aquest òrgan col·legiat de la Universitat, i en segon lloc s'ha d'assenyalar l'acord que va implicar l'aprovació de les noves titulacions entre la UIB, el Consell Social i la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern de les Illes Balears.

Quines foren les noves titulacions aprovades durant aquest període a la Universitat de les Illes Balears? Les titulacions que es varen posar en marxa, a través dels respectius decrets aprovats pel Govern de les Illes Balears, foren les següents a partir del curs 2000-2001:

- 1) Títol oficial d'Enginyeria Tècnica Industrial, especialitat en Electrònica Industrial (curs 2000-2001).

- 2) Títol oficial de Diplomat en Fisioteràpia (curs 2001-2002).
- 3) Títol oficial de Llicenciatura en Filologia Anglesa (curs 2001-2002).
- 4) Títol oficial d'Arquitectura Tècnica (curs 2002-2003).
- 5) Títol oficial d'Enginyeria Tècnica Agrícola, especialitat en Hortofructicultura i Jardineria; aquesta titulació va comptar amb el suport econòmic de la Conselleria d'Agricultura i Pesca (curs 2002-2003).
- 6) Títol oficial de Diplomat de Mestre en Educació Especial; aquesta titulació, també, es va posar en marxa a l'Escola Universitària Alberta Giménez, adscrita a la UIB (curs 2002-2003).

De l'anàlisi d'aquestes titulacions podem assenyalar, com a fet més important, l'opció per les titulacions de tres anys, ja que aquestes són les que han demostrat, d'una banda, una major relació amb el mercat de treball i, d'altra banda, una democratització universitària. I tot això tenint en compte la participació del Consell Social i el consens assolit entre les diverses institucions implicades en l'aprovació de les noves titulacions. No cal dir que la posada en marxa d'aquests nous títols oficials va implicar una significativa transferència econòmica de la comunitat autònoma de les Illes Balears a la UIB per fer possible el desenvolupament real d'aquestes titulacions.

D'altra banda, hem de posar de manifest que, durant el període 2004-2005, va ser aprovada pel Consell de Govern de la UIB la posada en marxa de les titulacions de periodisme i de comunicació audiovisual per a l'Escola Universitària Alberta Giménez. Per tant, durant aquest període no s'ha posat en marxa cap nova titulació oficial, a la UIB.

Finalment, en aquest sentit, s'ha d'assenyalar que la posada en marxa de l'espai europeu d'ensenyament superior hauria d'implicar una reflexió seriosa sobre les titulacions de grau i de postgrau que cal posar en marxa que tinguin en compte les demandes de la societat i del mercat de treball, el capital humà existent a la UIB, l'aposta per la qualitat i l'excel·lència universitària; una qüestió que implicarà planificació, rigor, diàleg, consens, recursos i voluntat política. Es tracta d'evitar les improvisacions i els acords fets sense criteris clars i rigorosos.

ALTRES NORMATIVES I MESURES DE POLITICA UNIVERSITÀRIA

Si bé fins ara s'han analitzat les mesures autonòmiques de política i legislació universitària més importants des de la transferència de la UIB a la comunitat autònoma de les Illes Balears, en aquest apartat es pretén analitzar, de forma sintètica, altres mesures de política universitària que també tenen significació.

En aquest sentit, hem de fer referència a les mesures de política universitària següents:

- 1) L'aprovació d'un acord entre la Conselleria d'Educació i Cultura i la Junta de Personal d'Administració i Serveis de la UIB, l'any 2000, per tal de possibilitar una política d'homologació salarial del personal d'administració i serveis de la UIB amb les retribucions del personal de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears. Es tracta d'una mesura per aplicar en quatre exerci-

cis pressupostaris i que completa la política autonòmica aplicada per al conjunt dels membres de la comunitat universitària, és a dir, professors, estudiants i personal d'administració i serveis.

- 2) Un aspecte que la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern de les Illes Balears realitza, des del moment de la transferència universitària, és el que fa referència a l'aprovació dels preus públics de matrícula de la UIB. Efectivament, en aquest sentit, s'ha d'assenyalar que els preus públics aprovats s'emmarquen en la proposta de màxims i de mínims que es realitza des del Consell de Coordinació Universitària; així, la proposta de preus aprovats pel Consell de Govern de les Illes Balears s'ha situat en un terme intermedi entre el màxim i el mínim. Amb tot, aquesta proposta és objecte de diàleg amb la UIB.
- 3) En el procés de potenciació i institucionalització de l'AQUIB, i desenvolupant-se una de les seves funcions, s'hi d'assenyalar el paper que fe l'Agència en l'avaluació de les diverses titulacions universitàries de la UIB, d'acord amb el procediment aprovat dins el sistema universitari espanyol. Així, des de la seva creació, l'AQUIB ha participat en els processos d'avaluació de les titulacions de Filologia Hispànica, de Filologia Catalana, d'Història, d'Història de l'Art, de Treball Social de Psicologia, de Magisteri de l'escola universitària Alberta Giménez, dels Servei de Comptabilitat, etc. Durant el curs 2004-2005 s'han avaluat les titulacions de la Facultat d'Educació (Pedagogia, Psicopedagogia, Mestre i Educació Social). En aquest context, cal tenir en compte que l'AQUIB va signar un conveni amb l'Agència de Qualitat Universitària de Catalunya per desenvolupar l'avaluació de les titulacions; actualment, des de març de 2003, hi ha un conveni amb l'ANECA en relació amb aquesta qüestió de l'avaluació de les titulacions. Per tant, amb aquest desenvolupament s'ha contribuït a desenvolupar de forma institucional l'AQUIB.
- 4) D'acord amb la normativa vigent, es va aprovar per part del Consell de Govern de les Illes Balears, a través dels respectius decrets, d'una banda la creació de la Facultat de Psicologia i de l'Escola Politècnica Superior de la UIB i, d'altra banda, del canvi de denominació de l'Escola Universitària d'Infermeria per Escola Universitària d'Infermeria i Fisioteràpia. Al mateix temps s'ha d'assenyalar, dins aquest mateix context normatiu, l'adscripció a la UIB de l'Escola Universitària de Turisme del Consell Insular d'Eivissa i Formentera i de l'Escola Universitària de Turisme Felipe Moreno, a través de respectius decrets aprovats pel Consell de Govern de les Illes Balears. Es tracta d'un seguit de normes que no són més que la ratificació legal de propostes aprovades per la mateixa UIB en el desenvolupament de les seves competències organitzatives i institucionals. Amb tot, en relació amb l'Escola Universitària de Turisme del Consell d'Eivissa i Formentera, s'ha d'assenyalar el suport institucional i econòmic de la Conselleria d'Educació i Cultura amb l'objectiu de consolidar l'esmentat centre universitari de les Pitiüses.
- 5) Un element important, des de la perspectiva de la política de recerca i emmarcat en el procés de desenvolupament del Pla balear de recerca i desenvolupament, aprovat pel Govern de les Illes Balears, fou la creació mitjançant el Decret 72/2002, de 17 de maig, pel qual s'aprova la creació de l'Institut Universitari d'Investigació en Ciències de la Salut de la Universitat de les Illes Balears. Es tracta d'un institut universitari de la UIB que té com a objectiu fonamental el desenvolupament d'una de les àrees prioritàries del Pla balear de R+D, el de les àrees de ciències de salut. Tot i ésser un institut universitari de la UIB, cal posar de manifest l'existència d'un conveni pel qual la Conselleria de Salut i Consum, juntament amb les conselleries d'Innovació i

d'Educació i Cultura del Govern de les Illes Balears, participen la direcció del IUNICS; aquest conveni es posa de manifest que ens trobam, de facto, amb un institut mixt entre la UIB i el Govern de les Illes Balears.

- 6) Una altra qüestió que és important ressenyar és l'aprovació dels Estatuts de la UIB per part del Govern de les Illes Balears; una aprovació que, d'acord amb la normativa vigent, suposa simplement un control de legalitat d'aquests per part del govern autonòmic com a competent en aquesta matèria, una vegada transferida la UIB. En aquest context plantejat s'ha de fer referència, d'una banda, a l'aprovació dels Estatuts de la UIB mitjançant el Decret 32/1999, de 26 març de 1999, i, d'altra banda, a l'aprovació de la reforma dels estatuts de la UIB, per adaptar-los a la LOU, mitjançant el Decret 170/2003, de 26 de setembre. Es tracta, doncs, de dues aprovacions per part del govern autonòmic de les Illes Balears de caràcter formal, amb el preceptiu informe del Consell Consultiu de les Illes Balears. Ambdues aprovacions es realitzaren sense cap canvi dels dits estatuts.
- 7) Un altre aspecte que, també, cal assenyalar es refereix a una qüestió que té un caràcter bàsicament formal; ens referim a l'Ordre del conseller d'Educació i Cultura del Govern de les Illes Balears de 19 de gener de 2000, per la qual es regula la Comissió Organitzadora de les Proves d'Accés als Estudis Universitaris. Es tracta d'una normativa que s'ha anat aplicant curs a curs amb petits canvis, i que suposa, entre d'altres objectius, la coordinació entre la Universitat i el sistema educatiu no universitari en relació amb l'educació secundària postobligatòria. En aquest mateix context s'ha de constatar l'Ordre del conseller d'Educació i Cultura de 23 de maig de 2005, per la qual es regula la prova d'accés a la UIB de les persones majors de vint-i-cinc anys.
- 8) Malgrat que la comunitat autònoma de les Illes Balears no ha dictat cap normativa de desenvolupament de la legislació estatal sobre les universitats privades, s'ha d'assenyalar que el Govern de les Illes Balears va rebutjar la creació d'una universitat privada, denominada Universidad Europea CEES-Mallorca, que de iure era una delegació de la Universidad Europea de Madrid; la creació d'aquest centre universitari privat, que estaria ubicat dins la urbanització Maioris Decima de Lluçmajor, fou sol·licitada l'any 2000 al Govern de les Illes Balears. La implantació d'un centre adscrit a la Universidad Europea Madrid-CEES tenia com a objectiu cobrir els buits en camps amb demanda; en aquest sentit es plantejava posar en marxa Arquitectura, Dret, Turisme, Ciències de l'Activitat Física, Periodisme i Fisioteràpia, amb una previsió de 1.500 estudiants. La Conselleria d'Educació i Cultura va remetre l'expedient al Consell d'Universitats perquè realitzàs un informe obligatori, però no vinculant. El Consell d'Universitats es va oposar al projecte, entre altres raons per la impossibilitat de l'extraterritorialitat; cal tenir en compte que la dita universitat tenia la seu a Madrid i fou autoritzada per la comunitat autònoma de Madrid l'any 1996. El Govern de les Illes Balears a gener de 2001 va denegar el projecte. La dita negativa fou recorreguda per la universitat privada de CEES i, en sentència coneguda el mes d'abril de 2005, el Tribunal Superior de les Illes Balears ha ratificat la negativa del Govern a autoritzar el dit centre universitari i ha denegat una indemnització per danys i perjudicis per la negació del projecte universitari. Segons informacions periodístiques i de la mateixa Conselleria, la universitat europea ha optat per crear una universitat independent amb la finalitat de fer-ne possible la viabilitat; actualment el projecte, presentat a la Conselleria d'Educació, s'ha remès al Consell de Coordinació Universitària perquè realitzi l'informe preceptiu. En tot cas, l'aprovació de la dita

universitat dependrà, en darrera instància, del Parlament de les Illes Balears. Per tant, ni amb la LRU abans, ni amb la LOU actualment, és possible la creació d'una delegació d'una universitat que té la seu en una altra comunitat autònoma; s'ha fet legal la impossibilitat de l'extraterritorialitat universitària.

- 9) Un aspecte que també cal considerar es refereix a l'acord del Consell de Govern de les Illes Balears de 20 de setembre de 2004, pel qual s'aprova la creació del Consorci per al Foment d'Infraestructures Universitàries (COFIU) entre l'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears i la Universitat de les Illes Balears, amb l'objectiu, entre d'altres, de dur a terme construccions universitàries, tant en el campus de la UIB com a les seus de Menorca i Eivissa o de Palma. Es tracta d'una fórmula diferent a la duta a terme durant la legislatura passada, en què la construcció de centres fou realitzada amb una altra metodologia formal i financera i en la qual la UIB tenia un paper fonamental en la posada en marxa d'aquestes infraestructures universitàries; en aquest sentit cal recordar que durant la legislatura passada es va dur a terme al campus de la UIB la construcció de tres edificis nous (l'edifici Gaspar Melchor de Jovellanos, l'edifici Beatriu de Pinós, l'edifici científicotècnic o aules prefabricades), i al mateix temps es va comprar un edifici per a l'ampliació de Can Salord d'Alaior i es varen transferir 601.012,10 euros per a l'inici de la rehabilitació de Can Oleo. Es tracta, doncs, d'una fórmula jurídica i financera distinta, però amb el mateix objectiu; una fórmula que fou aprovada pel Consell de Govern de la UIB.
- 10) Una qüestió que cal valorar com a important es refereix a la resolució del conseller d'Educació i Cultura, publicada al BOIB núm. 104 de 12/07/2005, per la qual es convoquen ajudes destinades als professors de la Universitat de les Illes Balears per a estades a universitats estrangeres, amb la finalitat de conèixer la posada en pràctica de les directrius de l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior i facilitar-ne la implantació a la comunitat autònoma de les Illes Balears. Es tracta d'una mesura inicial que té com a objectiu bàsic possibilitar l'impuls a la convergència universitària europea a la UIB.
- 11) Finalment, s'ha de fer referència als diversos convenis realitzats per la Conselleria d'Educació i Cultura en relació amb diverses qüestions universitàries. Amb relació a aquesta qüestió cal fer referència als convenis sobre el foment de cursos d'extensió universitària (UOM, Universitat Internacional de Menorca Illa del Rei -UIMIR-, Universitat d'Estiu d'Eivissa i Formentera, Universitat de Prada, etc.); la realització d'un conveni amb l'Institut Joan Lluís Vives per a la realització de diverses activitats; el conveni de col·laboració amb el Consell d'Eivissa i Formentera per al finançament de l'Escola Universitària de Turisme del Consell, etc. També és important ressenyar, d'una banda, el conveni de col·laboració entre la Conselleria d'Educació i Cultura i la Universitat de les Illes Balears, de juny de 2004, en matèria d'accions per desenvolupar amb l'objectiu d'incrementar el nombre d'estudiants universitaris a les Illes Balears, destacant, en aquest sentit, el POTU; i, d'altra banda, el conveni de col·laboració, signat el mes de juny de 2005, entre la Conselleria d'Educació i Cultura i la UIB sobre la correspondència d'estudis de formació professional i estudis universitaris de primer cicle de la UIB en relació amb els estudis de Turisme, d'Empresarials, d'Infermeria i Fisioteràpia o d'Informàtica; es tracta d'un conveni que té com a finalitat bàsica facilitar que els estudiants de formació professional de grau superior puguin convalidar determinades matèries si es matriculen a determinats estudis de la UIB de primer cicle; es tracta d'una mesura per poder incrementar el nombre d'estudiants de la UIB.

Tot i que hom podria parlar de més mesures i actuacions normatives, els diversos aspectes analitzats demostren l'activitat universitària desenvolupada per part de la Conselleria d'Educació i Cultura i del conjunt del Govern de les Illes Balears des d'una perspectiva, fonamentalment, normativa i legislativa, a través de diverses fórmules jurídiques i institucionals.

PERSPECTIVES DE LES MESURES DE LEGISLACIÓ I NORMATIVA UNIVERSITÀRIA AUTONÒMICA

Quin balanç es pot fer de les diverses actuacions normatives realitzades des de l'administració autonòmica de les Illes Balears en el desenvolupament de les seves competències universitàries? Tot i que l'objectiu del present treball ha estat, fonamentalment, de caràcter descriptiu, la primera valoració que podem fer de la tasca normativa i legislativa realitzada és el seu caràcter de discreció, intentant un desenvolupament descriptiu que sigui flexible, que respecti l'autonomia universitària i que no sigui reglamentista. L'opció per un desenvolupament legislatiu amb una llei de caràcter institucional, completada per decrets normatius, per convenis específics i per ordres i resolucions concretes, és una aposta de política legislativa, que va començar durant la legislatura 1999-2003.

La segona valoració que hom pot realitzar sobre el desenvolupament legislatiu autonòmic realitzat ha estat la política de continuïtat entre el període de 1999-2003 i el període 2003-2005; si durant el primer període es varen posar les bases legislatives universitàries de la comunitat autònoma de les Illes Balears amb alguns desenvolupaments específics, durant el segon període hi ha hagut un aprofundiment en el desenvolupament legislatiu realitzat, fent una incidència especial en la institucionalització de l'Agència de Qualitat Universitària de les Illes Balears, en tant que organisme encarregat de supervisar la qualitat universitària del sistema universitari de les Illes Balears.

La tercera valoració que podem realitzar és la necessitat de tenir un temps prudencial per fer una avaluació definitiva del treball legislatiu realitzat. Efectivament, és evident que per conèixer l'impacte de les mesures legislatives posades en marxa és necessari conèixer els efectes de la posada en marxa del Consell Social de la UIB, de la Junta de Coordinació Universitària de les Illes Balears, de l'Agència de Qualitat Universitària de les Illes Balears, del Decret sobre el professorat contractat laboral o sobre els complements retributius i docents del PDI de la UIB. Efectivament, la bondat de les normes no està en funció del que diuen, sinó fonamentalment de les conseqüències que les dites normes tenen des de la perspectiva de la millora de la qualitat o de l'excel·lència universitària. En qualsevol cas, la reforma d'aquestes lleis o d'altres normes ha d'estar en funció dels resultats obtinguts; cal, doncs, la necessitat de saber el que ha passat amb el desenvolupament d'aquesta normativa universitària autonòmica.

La quarta valoració que cal assenyalar fa referència a un fet que consideram important des de la perspectiva del desenvolupament legislatiu: la utilització del diàleg i la negociació entre la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern de les Illes Balears i la Junta del Personal Docent i Investigador de la UIB, la Junta del Personal d'Administració i Serveis de la UIB, el Consell de Direcció de la UIB, el Consell Social de la UIB, etc. Es tracta d'una metodologia que pretén la recerca de la complicitat entre tots els agents i les institucions universitàries implicats per tal de possibilitar la màxima eficàcia de les actuacions normatives aprovades.

La cinquena valoració que cal realitzar és posar de manifest l'existència d'un seguit de buits normatius en determinats aspectes. En aquest sentit s'ha d'assenyalar la possibilitat d'elaborar normes sobre els centres adscrits, sobre les universitats privades, sobre el model de finançament de la UIB o sobre la construcció de l'espai europeu de l'ensenyament superior, entre altres qüestions. Amb tot, es tracta d'una qüestió que cal considerar amb prudència, intentant normativitzar el mínim possible o fer-ho amb criteris clars, amb consens, amb flexibilitat i amb possibilitat d'aplicació i de control.

Finalment, cal fer referència a una qüestió que, si bé no depèn de la comunitat autònoma de les Illes Balears, sí que tindrà repercussió en diversos aspectes, sobretot en els de caràcter normatiu: ens referim a la reforma de la LOU. Efectivament, el sistema universitari espanyol està en una cruïlla important: la construcció de l'espai europeu d'ensenyança superior, la reforma del finançament universitari i l'esmentada modificació de la LOU. En aquest sentit és important assenyalar que seria important que la dita reforma de la legislació universitària es realitzàs amb consens i acord, que no es legisli en detall el que puguin decidir les autonomies o les universitats, que no es desenvolupi de forma reglamentista, sinó de forma flexible i oberta. Amb tot cas, el que resulta evident és que la reforma de la Llei orgànica d'universitats tindrà conseqüències legislatives tant pel que fa a la comunitat autònoma com a la Universitat de les Illes Balears.

En qualsevol cas, seria un error reduir la política universitària a les qüestions legislatives i normatives; la millora de la universitat, del sistema universitari de les Illes Balears, a més de propostes normatives, necessita actuacions i mesures d'un altre tipus, de diferents nivells i d'assumpcions de responsabilitats per part de les institucions amb competències universitàries.